

Sociální služby na území Mikroregionu Konstantinolázeňsko

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

leden 2015

Sociální služby na území Mikroregionu Konstantinolázeňsko

Rozvojová strategie

Objednatel: Mikroregion Konstantinolázeňsko, dobrovolný svazek obcí
Olbramov 5, 349 01 Stříbro

Zpracovatel: Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s.
Riegrova 1
301 11 Plzeň

Tým zpracovatele:

Mgr. Jan Martínek	Centrum pro komunitní práci západní Čechy
Lucie Ženíšková	Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje

Strategická studie byla realizována v rámci projektu „Demografické modely ve venkovském prostoru“ registrační č. projektu 262, spolufinancovaného Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Programu Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007 – 2013.

Obsah

I. Analýza sociální oblasti na území Mikroregionu	3
1. Popis sociální situace v Mikroregionu Konstantinolázeňsko	3
1.1 Počet a věková struktura obyvatel	3
1.2 Sídlní struktura mikroregionu	4
1.3 Věková struktura obyvatel	4
1.4 Národnost a podíl cizinců	5
1.5 Nezaměstnanost	5
1.6 Kriminalita	6
2. Potenciální klienti sociálních služeb	7
2.1 Senioři	7
2.2 Osoby ohrožené sociálním vyloučením	7
2.3 Dávky pomoci v hmotné nouzi	8
3. Sociální služby v MR Konstantinolázeňsko	9
3.1 Přehled sociálních služeb	9
3.2 Podpora poskytovatelů sociálních návazných služeb ze strany obcí	10
3.3 Chybějící sociální služby v regionu	10
II. Problémová analýza	12
4. SWOT analýza	12
5. Shrnutí hlavních problémů a jejich příčin	12
6. Návrh scénářů řešení	13
III. Strategie řešení oblasti sociálních služeb na území Mikroregionu Konstantinolázeňsko ..	14
Použité podklady	17
Přílohy	18

I. Analýza sociální oblasti na území Mikroregionu

1. Popis sociální situace v Mikroregionu Konstantinolázeňsko

1.1 Počet a věková struktura obyvatel

Vývoj počtu obyvatel v Mikroregionu Konstantinolázeňsko v letech 2000 – 2013 je uveden v následujícím grafu 1.

Po roce 2000 probíhal trvalý mírný nárůst počtu obyvatel, s výkyvy mezi jednotlivými lety, a trval do roku 2011. Od té doby došlo k poklesu počtu obyvatel pod stav z roku 2000, který trvá do současnosti. Jedná se o úbytek o 1,9 % oproti roku 2000 (jde o 90 osob) a o 4,5% oproti roku 2008 (218 osob).

Úbytek obyvatel je výraznější, než úbytek obyvatel v okrese Tachov (ve kterém obyvatelstvo oproti roku 2000 o 2,6 % přibývalo, oproti roku 2008 o 1,1% ubylo). Obyvatelstvo Plzeňského kraje oproti roku 2000 o 4 % vzrostlo, oproti roku 2008 narostlo o 0,7%.

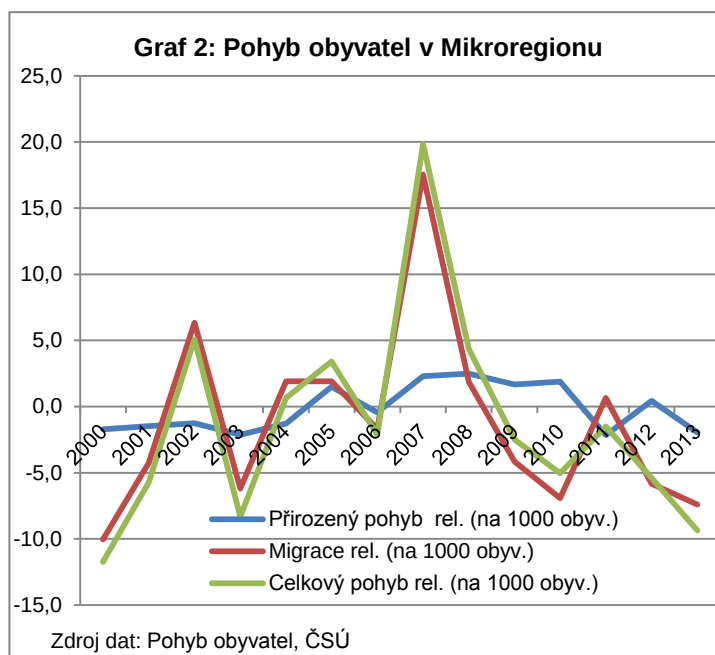
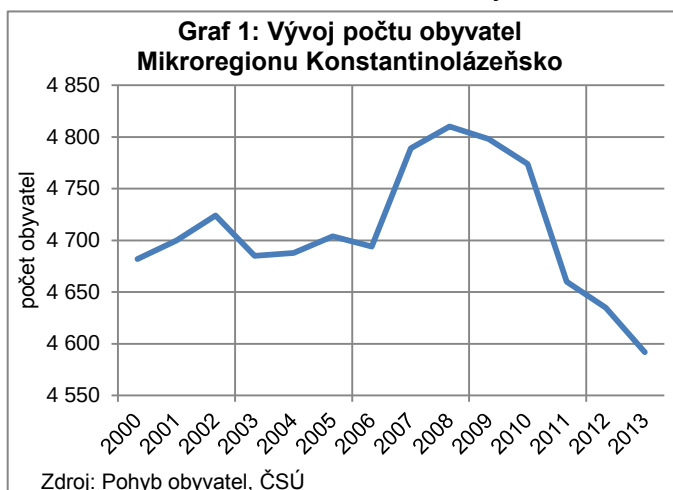
Nejvíce jsou úbytkem obyvatelstva postižené obce Bezručice, Olbramov, Záchlumí. Obyvatelstvo naopak přibývá v Cebivě a Lestkově a v porovnání s rokem 2000 přibýlo v Černošíně (viz mapa 1 v příloze).

Podrobný přehled vývoje počtu obyvatel za jednotlivé obce je v tabulce P1 v příloze.

Změna počtu obyvatel Mikroregionu Konstantinolázeňsko v letech 2000-2013 je zobrazena v následujícím grafu 2.

Pohyb obyvatelstva v regionu je celkově nevyrovnaný, výkyvy jednotlivých let dosahují výrazných změn. Míra migrace ovlivňuje celkový počet obyvatelstva více než míra přirozené změny obyvatelstva.

Vzhledem k malému území a nízkému počtu obyvatel má v jednotlivých obcích přistěhování / odstěhování i několika rodin výrazný vliv na celkový počet obyvatel. Nelze zde dovodit žádné objektivní zákonitosti úbytku / přírůstku obyvatel v jednotlivých obcích (například bezprostřední sousedství s komunikací II/230 – a nárůst obyvatel mezi lety 2000 a 2013 v obci Černošín a úbytek v obci Záchlumí).

Výrazný vliv na počet obyvatelstva tedy může mít atraktivita jednotlivých sídel a počet volných objektů / ploch k bydlení.

1.2 Sídlní struktura mikroregionu

V regionu jsou 3 větší obce (s počtem obyvatel v rozmezí cca 900 – 1200). Ostatní obce jsou výrazně menší (cca do 400 obyvatel, nejmenší 48 obyvatel). Jedná se o region s velmi nízkou hustotou osídlení a velkým počtem místních částí (viz mapa 2 v příloze). V některých z nich ubývá i počet stálých obyvatel (jsou využívány k rekreačním účelům, např. Kohoutov, Lhota, Šipín). Nepřítomnost stálých obyvatel může vést k zvýšení rizika kriminality a ubývání počtu obyvatel v těchto osadách může znamenat ohrožení pro jejich stávající obyvatele v seniorském věku a mít vliv na dopravní obslužnost.

Podrobný vývoj obyvatel v obcích Mikroregionu a jejich místních částech je uvedený v tabulce P2 v příloze.

Tabulka 1: Obce podle počtu obyvatel v roce 2013

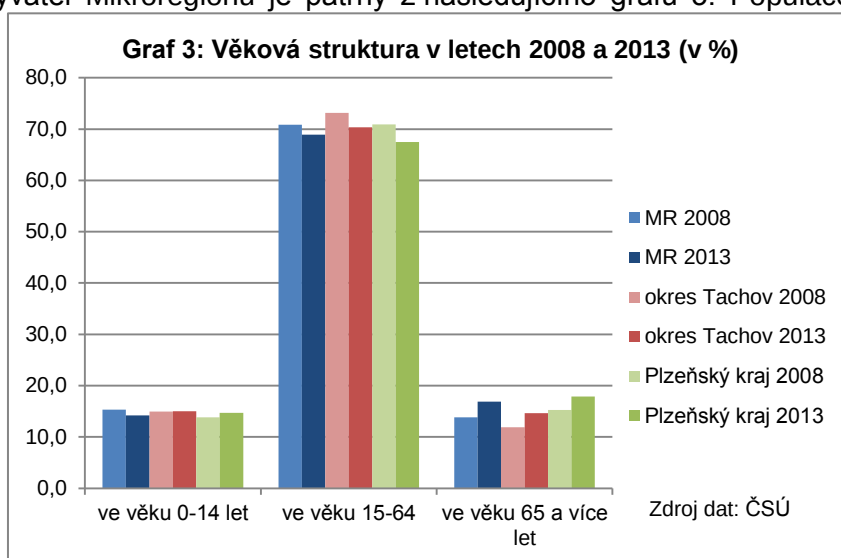
Název	Počet obyvatel	Počet místních částí
ČERNOŠÍN	1 159	8
BEZDRUŽICE	911	8
KONSTANTINOVY LÁZNĚ	910	6
LESTKOV	417	5
ZÁCHLUMÍ	374	0
CEBIV	274	1
KOKAŠICE	259	3
HORNÍ KOZOLUPY	240	3
OLBRAMOV	48	2

Zdroj dat: Pohyb obyvatel, Statistický lexikon obcí, ČSÚ

1.3 Věková struktura obyvatel

Vývoj věkových skupin obyvatel Mikroregionu je patrný z následujícího grafu 3. Populace výrazně stárne a mění se podíly všech věkových kategorií, nejvíce se zvyšuje podíl osob starších 65 let (13,8 % v roce 2008, 16,9 % v roce 2013) a to na úkor nejmladší části populace (0-14 let), nad kterou již v roce 2013 převažuje.

Podle studie Prognóza vývoje obyvatelstva Plzeňského kraje¹ byl rok 2008 pravděpodobně

¹ Prognóza vývoje počtu obyvatelstva Plzeňského kraje. Praha: ÚRS PRAHA, a. s., 2009.

rokem, ve kterém došlo k maximálnímu populačnímu růstu, jenž bude v dalších letech klesat. Migrační saldo bude i nadále hrát významnou roli ve vývoji počtu obyvatel.

Podrobný přehled věkové struktury obyvatel jednotlivých obcí MKL je uveden v tabulce P3 v příloze.

Podrobná věková struktura obyvatel starších 65 let v roce 2013 je zobrazena v následující tabulce 2.

Tabulka 2: Senioři na území Mikroregionu podle věku v roce 2013

Věk. skupiny	Bezručice	Cebiv	Černošín	Horní Kozolupy	Kokašice	Konstantinovy Lázně	Lestkov	Olbramov	Záchlumí	MR celkem
65-69	53	11	79	20	11	63	20	8	14	614
70-74	52	12	48	9	6	44	23	2	13	569
75-79	18	8	31	13	9	37	12	3	13	529
80-84	10	2	15	6	4	29	3	0	7	486
85-89	8	1	14	2	1	18	3	0	1	483
90-94	2	0	4	2	0	8	3	0	0	479
95+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 530
Celkem	143	34	191	52	31	199	64	13	48	4 690

Zdroj dat: Věková struktura obyvatel v obcích 2013, ČSÚ

Ve skupině obyvatel starších 65 let bude v následujících letech přibývat osob ve věku 70 – 74 a 75 – 79, což je věk, ve kterém se obecně snižuje soběstačnost a zvyšuje potřeba pomoci z okolí (přirozeně s řadou individuálních výjimek).

1.4 Národnost a podíl cizinců

Poměr obyvatel české národnosti odpovídá poměru v okrese Tachov (cca 66% ku 65%). Je nižší, než tento poměr v Plzeňském kraji (70%). Národnost však neuvedlo cca 29% obyvatel. Z obyvatel dalších národností je nejvíce zastoupena národnost slovenská (cca 2 % - 90 obyvatel) a německá (0,3% - 17 obyvatel). Podíl cizinců na území Mikroregionu (cca 3,3%) je nižší, než podíl cizinců na zemi okrese Tachov a Plzeňského kraje (cca 7%, resp. 5,5%).

Jedná se tedy o národnostně poměrně homogenní oblast.

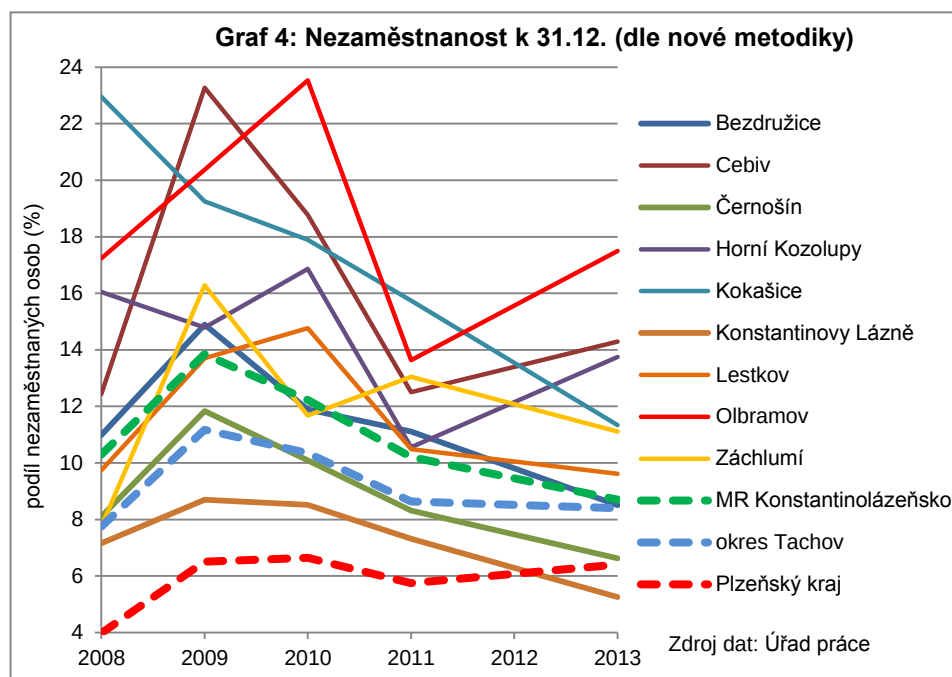
Z hlediska stability osídlení území je důležitým ukazatelem podíl obyvatel, kteří se narodili v obci obvyklého bydliště, tzv. rodáků. V Plzeňském kraji se v roce 2011 jednalo o 44,9% obyvatel, v okrese Tachov o 37,6 a v Mikroregionu o 35,5 % obyvatel (1 575 obyvatel). Potvrzuje se tak dlouhodobá nestabilita osídlení, která pokračuje i v současnosti (viz výše – podíl migrace na změnách počtu obyvatel po roce 2000). Podrobné údaje za jednotlivé obce Mikroregionu jsou uvedeny v tabulce P4 v příloze.

1.5 Nezaměstnanost

Podíl nezaměstnaných osob v jednotlivých obcích Mikroregionu je uvedený v následujícím grafu 4 a tabulce P5 v příloze. Region je zemědělsko-průmyslově zaměřen. Zemědělství zde před rokem 1990 hrálo významnou úlohu, ještě v roce 1991 bylo v zemědělství a lesnictví na území ORP Stříbro zaměstnáno 27,7 % ekonomicky aktivního obyvatelstva. V průběhu 10 let se tento podíl snížil na 7 %. Oproti tomu podíl počtu zaměstnaných v průmyslu na území ORP Stříbro vzrostl za 10 let (od roku 1991 do roku 2001) z 26,1 % na 37,4 %. Největším zaměstnavatelem v zemědělství na území mikroregionu Konstantinolázeňsko je Zemědělské družstvo Vlčák Černošín. Na území mikroregionu se nachází několik průmyslových firem, k

největším patří Opravy a kovovýroba Záchlumí Hanauer s.r.o. Největším zaměstnavatelem v oblasti služeb jsou Léčebné lázně Konstantinovy Lázně a. s.

Míra nezaměstnanosti v mikroregionu je dlouhodobě vyšší, než míra nezaměstnanosti v Plzeňském kraji i než v okrese Tachov (ve kterém je nejvyšší z celého Plzeňského kraje) a v roce 2011 činila 10,2 % (k 31. 3. 2014 byla 8,7 %). Na 193 uchazečů o zaměstnání z území POÚ

Bezručice připadala k 31. 12. 2011 čtyři volná pracovní místa. Mezi obce nejvíce postižené nezaměstnaností v roce 2011 patřily Kokašice a Olbramov (více než 21%), dále pak Lestkov, Cebiv, Záchlumí a Bezručice (16 – 17%). Data za rok 2012 nesou k dispozici.

K 31. 12. 2011 bylo v mikroregionu 333 uchazečů o práci, k 31. 3. 2014 jich bylo 281. Změna může být i způsobena sezónním (jarním) zvýšením nabídky práce. Z tohoto počtu se jednalo o 56 (v roce 2011), resp. 46 (v roce 2014) osob se zdravotním postižením (cca 17 % z celkového počtu uchazečů o práci). Mezi roky 2011 a 2014 narostl počet uchazečů o práci starších 50 let (z 85 na 105, což představuje nárůst z 25,5 na 37,4%). Poměr osob v této věkové kategorii překračuje i průměr okresu Tachov, který k 31. 3. 2014 činil 33,8 %. Naopak ve srovnání s okresem Tachov je v mikroregionu lepší situace ohledně uchazečů evidovaných na UP více než 24 měsíců (cca 24 ku 29% v roce 2011 a 26 ku 32,4 % v roce 2014). Podrobné údaje za jednotlivé obce Mikroregionu jsou uvedeny tabulce P5 v příloze.

1.6 Kriminalita

Území Mikroregionu spadá do působnosti 2 obvodních oddělení Policie ČR – Stříbro (Černošín, Záchlumí; celkový počet obyvatel v působnosti tohoto oddělení je 14 328) a Konstantinovy Lázně (ostatní obce mikroregionu; celkový počet obyvatel v působnosti tohoto oddělení je 3 094). Objasněnost trestných činů na území OO Konstantinovy Lázně činí 49 %, na území OOP Stříbro 65%. Podle tzv. mapy kriminality (viz www.mapakriminality.cz), která uvádí přehled jednotlivých oddělení seřazený podle tzv. indexu kriminality, není na území Mikroregionu nijak kriminalita vysoká. Z celkového počtu 552 obvodních oddělení je OOP Konst. Lázně na 377 místě a OOP Stříbro na 255 místě, což je pravděpodobně způsobeno podstatně větším počtem obyvatel a přítomností většího sídla (město Stříbro) v tomto OOP. Skutečná míra kriminality v obcích Černošín a Záchlumí bude pravděpodobně srovnatelná s ostatními obcemi v mikroregionu.

2. Potenciální klienti sociálních služeb

2.1 Seniori

V dalším vývoji lze oprávněně očekávat nárůst počtu seniorů žijících na území Mikroregionu. Přesnou předpověď pro území mikroregionu nelze vzhledem k vysoké míře migrace a nízkému celkovému počtu obyvatel provést, resp. neměla by odpovídající vypovídací hodnotu.

Určitý přehled si lze udělat na základě predikce vývoje počtu seniorů na území celého kraje – viz následující tabulka 3 a na základě vyhodnocení vývoje počtu osob starších 65 let z let předcházejících (viz mapa 3 v příloze).

Tabulka 3: Předpokládaný vývoj počtu seniorů v Plzeňském kraji

	2012	2025	Nárůst o
Počet osob ve věku 65–74 let	56 000	68 000	12 000
Počet osob ve věku 75–84 let	30 000	47 000	17 000
Počet osob starších 85 let	8 000	13 000	5 000
Celkový počet osob starších 65 let	94 000	128 000	34 000

Zdroj dat: Srovnávací analýza sociálních služeb pro seniory v krajích ČR, RRA

Celkem tedy v Plzeňském kraji v příštích dvanácti letech pravděpodobně naroste počet seniorů o 34 000, přičemž 22 000 z nich bude starších 75 let, tedy ve věku, ve kterém ve vyšší míře potřebuje pomoc, ať již od rodinných příslušníků nebo od poskytovatelů sociálních služeb či svého okolí. Jako další pomocný ukazatel pro předpokládaný nárůst potřebnosti sociálních služeb může sloužit předpokládaný nárůst osob s tzv. Příspěvkem na péči (tzv. PnP), který je uveden v následující tabulce 4.

Tabulka 4: Příjemci příspěvku na péči starší 66 let v Plzeňském kraji

Stupeň závislosti	Počet osob s přiznaným PnP v roce 2010	Předpokládaný počet osob s přiznaným PnP v roce 2025	Nárůst osob o
I.	4 017	5 600 – 6 900	1 583 – 2 883
II.	3 287	4 400 – 6 000	1 113 – 2 713
III.	2 045	3 900	1 855
IV.	1 075	1 400 – 2 100	325 – 1 025
celkem	10 424	15 300 – 18 900	4 876 – 8 476

Zdroj dat: Srovnávací analýza sociálních služeb pro seniory v krajích ČR, RRA

V Plzeňském kraji pravděpodobně naroste počet příjemců PnP v seniorském věku ze současných 10,5 na 15,3 – 18,9 tisíc. Bude se jednat o osoby v horším zdravotním stavu, které budou téměř jistě potřebovat ke svému životu pomoc od svého okolí. Případné změny v přístupu k přidělování PnP budou mít vliv na schopnost těchto osob zajistit nutné dofinancování jimi využívaných služeb, ale neovlivní jejich závislost na pomoci druhých.

Na základě těchto předpokladů lze konstatovat, že v příštích cca 12 letech bude potřeba navýšit kapacity sociálních služeb pro seniory v Plzeňském kraji tak, aby pokryly 1,5–1,8 krát navýšenou poptávku. Tato zjištění však nelze automaticky uplatnit i pro území mikroregionu.

2.2 Osoby ohrožené sociálním vyloučením

Počet obyvatel bydlících mimo byty a ubytovací zařízení je uveden v následující tabulce 5.

Tabulka 5: Obyvatelstvo bydlící mimo byty a zařízení

	Obyvatelstvo bydlící mimo byty a zařízení			
	Celkem	Podíl (v %)	Muži	Ženy
Bezručice	7	0,8	4	3
Cebiv	9	3,8	6	3
Černošín	16	1,4	7	9
Horní Kozolupy	6	2,6	4	2
Kokašice	10	3,9	3	7
Konstantinovy Lázně	14	1,5	7	7
Lestkov	38	10,6	22	16
Olbramov	13	23,2	5	8
Záchlumí	1	0,3	1	0
MR Konstantinolázeňsko	114	2,6	59	55
okres Tachov	689	1,3	382	307
Plzeňský kraj	7 668	1,3	4 460	3 208

Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ

Dle metodiky SLDB jsou Osoby mimo byty a zařízení lidé s místem obvyklého pobytu v nouzových obydlích, mobilních objektech, rekreačních chatách, chalupách (tj. v objektech, které nejsou součástí bytového fondu) nebo v obytných domech, ale mimo byty (nouzové ubytování v nebytovém prostoru).

Nemusí se tedy jednat o lidi bez domova v pravém smyslu toho slova – tzn. osoby, které potřebují řešit svoji bytovou situaci.

2.3 Dávky pomoci v hmotné nouzi

Při přepočtení dávek v hmotné nouzi na jednoho obyvatele lze pro obce Mikoregionu Konstantinolázeňsko jako nejrelevantnější použít data za POÚ Bezručice (zahrnuje nejvíce obcí z mikoregionu a na rozdíl od ostatních dvou POÚ nezahrnuje žádné větší město - Planá, Stříbro). Přepočet ukazuje, že dávky hmotné nouzi jsou pod průměrnými hodnotami okresu Tachov i ČR.

I na území mikoregionu však lze oprávněně předpokládat stejný vývoj, jaký probíhá v celé ČR – tzn. rostoucí zadlužení obyvatel.

Tabulka 6: Dávky pomoci v hmotné nouzi v roce 2011 dle POÚ

	Dávky pomoci v hmotné nouzi celkem v Kč	Počet obyvatel	Dávky pomoci v hmotné nouzi na 1 obyv.
POÚ Bezručice	1 146 170	2 541	451
POÚ Planá	3 945 470	9 127	432
POÚ Stříbro	8 820 080	13 865	636
okres Tachov	26 963 310	53 125	508
Plzeňský kraj	194 327 000	571 709	340
ČR	4 982 239 000	10 505 445	474

Zdroj dat: www.rozpocetobce.cz, MPSV

3. Sociální služby v MR Konstantinolázeňsko

3.1 Přehled sociálních služeb

Na území mikroregionu Konstantinolázeňsko sídlí následující poskytovatelé sociálních služeb, viz tabulka 7 a mapa 3 v příloze.

Tabulka 7: Kapacita jednotlivých druhů služeb na území Mikroregionu, rok 2014

Poskytovatel	Druh služby	Zařízení poskytovatele	Adresa zařízení	Počet bytů	Počet uživatelů	Věk
Město Černošín	pečovatelská služba	DPS	nám. 1. máje 62, Černošín	24	28+8 terénní	27 a více let
15. Přední hlídka Royal Rangers v ČR	denní stacionář	Středisko Víteček	nám. 1. máje 5, Plánská 270 Černošín		20	0-64 let
	sociálně terapeutické dílny	Středisko Víteček	nám. 1. máje 5, Plánská 270 Černošín		25	11-64 let
Obec Konstantinovy Lázně	pečovatelská služba	DPS	Plzeňská 189, Konstantinovy Lázně		140	65 a více let

Zdroj dat: Registr poskytovatelů služeb, MPSV

Na území mikroregionu se nachází i tzv. Domy s pečovatelskou službou (DPS) – jejich přehled je uveden v následující tabulce 8.

Tabulka 8: Kapacita jednotlivých druhů služeb na území Mikroregionu, rok 2014

		2006		2007		2008		2009		2010	
		DPS	Počet bytů v DPS	DPS	Počet bytů v DPS	DPS	Počet bytů v DPS	DPS	Počet bytů v DPS	DPS	Počet bytů v DPS
SO ORP Stříbro		7	210	8	184	8	184	8	184	8	184
	Bezručovice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Cebiv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Černošín	1	24	2	24	2	24	2	24	2	24
	Horní Kozolupy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kokašice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Konstantinovy Lázně	1	42	1	42	1	42	1	42	1	42
	Olbramov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Záchlumí	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SO ORP Tachov		2	93	2	93	2	93	2	93	2	93
	Lestkov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj dat: Registr poskytovatelů služeb, MPSV

Celková kapacita DPS v ORP Stříbro byla 7 domů s 210 lůžky v roce 2006 a 8 domů se 184 lůžky v roce 2010. Ve SO ORP Tachov jsou od roku 2010 2 DPS s 93 lůžky. Na území mikroregionu se v roce 2010 nacházely 3 DPS s kapacitou 66 lůžek (2 v Černošíně a 1 v Konstantinových Lázních). Jak u tzv. DPS, tak u dalších pobytových zařízení je zřejmá tendence k postupnému zajišťování většího komfortu klientů, který se projevuje snižováním kapacity (počty bytů na dům či lůžek na pobytové zařízení).

Obyvatelé mikroregionu mohou využívat i služby poskytovatelů sídlících mimo region, viz tabulka 9.

Tabulka 9: Sociální služby mimo území Mikroregionu, rok 2014

Poskytovatel	druh služby	zařízení poskytovatele	adresa zařízení	věk
Centrum pro zdravotně postižené Plzeňského kraje, pracoviště Tachov	odborné sociální poradenství		Bělojarská 1451, Tachov	bez omezení
	osobní asistence		Bělojarská 1451, Tachov	bez omezení
Farní charita Stříbro	domov pro seniory	Domov pro seniory svatého Jana Pavla II.	Gagarinova 1416 Stříbro	od 59 let
Město Stříbro	pečovatelská služba	DPS	Třešňová 1439 Stříbro	bez omezení
Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Archa pro rodiny s dětmi	Alešova 220, Stříbro	
	odborné sociální poradenství			
Kotec, o.s.	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	Klub Relax	Rokycanova 4, Tachov	
	Kontaktní centrum	K-centrum Tachov	Rokycanova 131, Tachov	15 a více let
	Terénní programy	Terénní programy Tachovsko	Rokycanova 4, Tachov	od 7 let
Město Kladruby	pečovatelská služba	Dům s pečovatelskou službou Kladruby	Stříbrská 372, Kladruby	nad 65 let

Zdroj dat: Registr poskytovatelů služeb, MPSV

Do konce roku 2013 fungovalo ve Stříbře nízkoprahové zařízení pro děti a mládež provozované sdružením Kotec, o.s., ale z nedostatku finančních prostředků byla jeho činnost ukončena.

3.2 Podpora poskytovatelů sociálních návazných služeb ze strany obcí

Jednotlivé obce mikroregionu přispívají na zajištění sociálních služeb v území. Nejvíce finančních prostředků je poskytováno na dofinancování pečovatelské služby, popř. zajištění dovozu jídla a příspěvky sdružením zdravotně postižených občanů. Podrobný přehled je uveden v tabulce P6 v příloze.

Některé obce kromě finančních příspěvků podporují sociální oblast i dalšími formami (data za roky 2010 a 2011):

- Černošín – bezplatný pronájem a materiálové zabezpečení pro středisko Víteček v Černošíně.
- Bezruč – město umožňuje nezaměstnaným občanům z Bezruče a blízkých osad přivýdělek k dávce v hmotné nouzi na veřejnou službu (5 lidí) a zaměstnalo v roce 2011 na veřejně prospěšné práce z ÚP 12 lidí. Na budově MěÚ byl zřízen bezbariérový zvonek.
- Horní Kozolupy – obec umožňuje nezaměstnaným občanům přivýdělek k dávce v hmotné nouzi na veřejnou službu.
- Olbramov – obec umožňuje nezaměstnaným občanům přivýdělek k dávce v hmotné nouzi na veřejnou službu.

3.3 Chybějící sociální služby v regionu

Z výše uvedeného přehledu existujících sociálních služeb pro seniory na území Mikroregionu je zřejmé, že navýšení kapacit těchto služeb bude potřeba. Vzhledem k tomu, že financování těchto služeb není za stávajících podmínek možné zajistit plně z příspěvku od klientů

a z externích zdrojů (dotace MPSV), je nezbytné počítat s dofinancováním služeb z rozpočtu jejich zřizovatele. Pro základní přehled o finanční náročnosti provozu pobytových a terénních služeb může sloužit příklad domovů pro seniory a pečovatelské služby.

Tabulka 10: Financování domovů pro seniory a pečov. služby v Plzeňském kraji v roce 2011

	Celkové náklady v tis. Kč	Počet uživatelů	Náklady na 1 uživatele a rok	Dotace MPSV v tis. Kč	Dotace MPSV v % z celkových nákladů	Dotace MPSV na 1 uživatele za rok v Kč
Domovy pro seniory	415 439	1 746	237 937	111 351	26,8	63 775
Pečovatelská služba	130 002	8 255	15 748	17 860	13,7	2 164

Zdroj dat: Srovnávací analýza sociálních služeb pro seniory v krajích ČR, RRA

Je tedy zřejmé, že náklady spojené s provozem pobytových služeb jsou několikanásobně vyšší oproti nákladům spojeným s provozem služeb terénních. Role pobytových služeb je však v systému sociálních služeb důležitá a řešením není zvýšit podporu terénních služeb na úkor služeb pobytových.

Dotace na sociální služby zároveň neodpovídá skutečné obslužnosti regionu danou službou. Plzeňský kraj je jeden z krajů s nejvyšší obslužností pečovatelskou službou v celé ČR a zároveň jeden s nejnižší dotací z MPSV v rámci celé ČR.

Další služby a aktivity potřebné na území mikroregionu či v jeho dojezdové vzdálenosti:

- Domácí ošetrovatelské péče
- Denní či týdenní stacionář pro seniory a osoby se zdravotním postižením
- Podpora setkávání seniorů a osob se zdravotním postižením
- Terénní hospicová péče
- Podpora terénních služeb pro děti a mládež, včetně podpory mimoškolních aktivit pro děti ze sociálně slabých rodin
- Podpora prevence užívání návykových látek
- Zajištění poradenství v oblasti dluhů, snižování dopadů užívání drog apod.

II. Problémová analýza

4. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- Nízká míra kriminality - Pečovatelská služba sídlící v území - Služby pro osoby se zdravotním postižením zajišťované 15. Přední hlídkou Royal Rangers v ČR (denní stacionář, sociálně terapeutické dílny)	- Úbytek obyvatel - Nízká hustota osídlení, místní části s několika či bez trvale žijících obyvatel - Nedostatek financí pro zajištění sociálních služeb - Nedostatečná obslužnost regionu veřejnou dopravou
Příležitosti	Ohrožení
- Zvýšení atraktivity jednotlivých sídel a počet volných objektů / ploch k bydlení. - Rozšíření kapacit terénních služeb (pečovatelské) a zavedení nových služeb (např. osobní asistence) - Zavedení služeb sociální prevence - Podpora sociálního podnikání - Využití dobrovolnické činnosti	- Migrační ztráty v území - Úbytek dětí - Rostoucí zadlužení obyvatel - Kapacita sociálních služeb (zejména pro seniory) nepokryje narůstající potřebnost služeb - Snížení financování sociálních služeb z prostředků státu a kraje

5. Shrnutí hlavních problémů a jejich příčin

Za hlavní problémy regionu lze považovat:

A. Stárnutí populace a úbytek obyvatel

- o úbytek o 1,9 % oproti roku 2000 (jde o 90 osob) a o 4,5% oproti roku 2008 (218 osob); obce nejvíce postižené úbytkem jsou Bezručovice, Olbramov, Záchlumí
- o populace výrazně stárne a mění se podíly všech věkových kategorií, nejvíce se zvyšuje podíl osob starších 65 let (13,8 % v roce 2008, 16,9 % v roce 2013) a to na úkor nejmladší části populace (0-14 let), nad kterou již v roce 2013 převažuje
- o ve skupině obyvatel starších 65 let bude v následujících letech přibývat osob ve věku 70 – 74 a 75 – 79, což je věk, ve kterém se obecně snižuje soběstačnost a zvyšuje potřeba pomoci z okolí (přirozeně s řadou individuálních výjimek)

B. Nižší počet seniorů pobírající příspěvek na péči

- o v Plzeňském kraji pobíralo příspěvek na péči v roce 2010 celkem 123 seniorů na 1000 obyvatel starších 66 let, což představuje 4. nejnižší hodnotu mezi kraji v ČR

C. Míra nezaměstnanosti v Mikroregionu je dlouhodobě vyšší, než v okrese Tachov (ve kterém je nejvyšší z celého Plzeňského kraje)

- v roce 2011 činila 10,2 % (333 uchazečů o práci k 31. 12.2011); k 31. 3. 2014 byla 8,7 %.

6. Návrh scénářů řešení

Jako cestu k řešení výše uvedených problémů lze navrhnout následující opatření:

- Intenzivnější spolupráce obcí (koordinace služeb na území mikoregionu, zprostředkování informací cílových skupinám – potencionálním uživatelům služeb):
 - Dohoda o kapacitách pečovatelských služeb (Černošín, Konstantinovy Lázně, Planá u M.L., Stříbro) a nákladech na poskytování služeb klientům z jednotlivých obcí mikoregionu; následné zjišťování zájmu u potencionálních klientů, rozšíření kapacit služeb
 - Koordinace spolupráce mezi pečovatelskými službami a domácí ošetřovatelskou péčí
 - Rozvoj služby osobní asistence
 - Rozvoj dobrovolnické činnosti (propojení zájmu dobrovolníků a potřeb poskytovatelů sociálních služeb).
- Podpora sociálně aktivizačních služeb, podpora vzniku denního či týdenního stacionáře pro seniory (v dojezdové vzdálenosti od regionu), zvýšení kapacity stacionáře pro osoby se zdravotním postižením a podpora setkávání seniorů a osob se zdravotním postižením.
- Podpora terénních služeb pro děti a mládež, včetně podpory mimoškolních aktivit pro děti ze sociálně slabých rodin a podpory prevence užívání návykových látek.
- Zajištění poradenství v oblasti dluhů, snižování dopadů užívání drog apod.
- Iniciace vzniku sociálních podniků.

III. Strategie řešení oblasti sociálních služeb na území Mikroregionu Konstantinolázeňsko

Navrhovaná opatření byla zformulována na základě výsledků popisu území a analýzy problémů, ze kterých vyplynuly následující závěry:

- Jedná se region s nízkou hustotou osídlení, ubývajícím počtem obyvatel a zvyšujícím se podílem osob starších 65 let na celkové populaci.
- Ve skupině obyvatel starších 65 let bude v následujících letech přibývat osob ve věku 70 – 74 a 75 – 79, což je věk, ve kterém se obecně snižuje soběstačnost a zvyšuje potřeba pomoci z okolí (přirozeně s řadou individuálních výjimek).
- Vývoj počtu obyvatel je výrazněji ovlivněn migrací než přirozeným přírůstkem / úbytkem.
- Jedná se tedy o národnostně poměrně homogenní oblast. Podíl cizinců na území mikroregionu (cca 3,3%) je nižší, než podíl cizinců na zemi okresu Tachov a Plzeňského kraje (cca 7%, resp. 5,5%).
- Míra nezaměstnanosti v mikroregionu je dlouhodobě vyšší, než míra nezaměstnanosti v Plzeňském kraji i než v okrese Tachov (ve kterém je nejvyšší z celého Plzeňského kraje) a v roce 2011 činila 10,2 % (k 31. 3. 2014 byla 8,7 %).
- V regionu sídlí poskytovatelé sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením (pečovatelská služba, denní stacionář, sociálně terapeutické dílny).

S ohledem závěry analýzy jsou navrhovány 4 cíle směřující k řešení identifikovaných problémů.

První průřezový cíl spočívá ve zvýšení informovanosti obyvatel regionu o nabídce sociálních služeb a o právech obyvatel a možnostech získání pomoci v nepříznivých životních situacích. Je naplněn i opatřeními spočívajícími v efektivnější koordinaci poskytování sociálních služeb díky vyšší aktivitě zástupců samosprávy v této oblasti (pravidelná komunikace s poskytovateli sociálních služeb, zjišťování potřeb obyvatel, zprostředkovávání informací sociálnímu odboru ORP Stříbro apod.).

Následující dva cíle směřují k zajištění potřebných služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením (druhý cíl) a pro rodiny s dětmi, mládež a osoby ohrožené sociálním vyloučením (třetí cíl). Opatření a aktivity, které tyto cíle naplňují, spočívají jak ve zvýšení kapacit stávajících služeb (pečovatelská služba, denní stacionář pro osoby se zdravotním postižením), tak v zajištění služeb nových (osobní asistence, nízkoprahové centrum, sociálně aktivizační služby, poradenství v oblasti dluhové problematiky a vzdělávání a výchovy apod.).

Čtvrtý cíl je opět průřezový a spočívá v zajištění infrastruktury a vybavení pro poskytování výše uvedených služeb a ve zvyšování kvality poskytovaných služeb formou vzdělávání a výměny zkušeností pracovníků poskytovatelů sociálních a návazných služeb a prostřednictvím podpory pečujících osob a rodin a v zapojení dobrovolníků do činnosti poskytovatelů služeb. Do tohoto cíle spadá i opatření směřující k podpoře zakládání a rozvoje sociálních podniků.

Přehled jednotlivých cílů, opatření a aktivit je uveden v následujícím textu. Konkrétní projektové záměry jsou uvedeny tučně, vč. označení a vazby na řešená témata. Obecněji formulované aktivity, pro které nebyl zpracován projektový záměr, jsou uváděny normálním písmem.

Hlavní cíl: Posílit sociální soudržnost regionu

Specifický cíl 1: Zvýšit informovanost o nabídce sociálních služeb a právech obyvatel na území mikroregionu

Opatření 1.1: Posílení spolupráce obcí v sociální oblasti a koordinace služeb poskytovaných v mikroregionu

Příklady aktivit a projektů:

- **Posílení kompetencí samosprávy při koordinaci poskytování sociálních služeb (PZ21)**
- průběžné zjišťování potřeb obyvatel a pravidelné vyhodnocování nabídky a kapacity sociálních služeb dostupných z území mikroregionu
- zprostředkování informací o potřebných službách sociálnímu odboru ORP Stříbro

Opatření 1.2: Zlepšení informovanosti obyvatel o možnostech řešení nepříznivých životních situací

Příklady aktivit a projektů:

- prostřednictvím představitelů samosprávy, včetně zprostředkování aktuální nabídky dostupných sociálních služeb
- prostřednictvím poskytovatelů sociálních a návazných služeb

Specifický cíl 2: Zajistit optimální nabídku sociálních a návazných služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením na území mikroregionu

Opatření 2.1: Posílení nedostatečných kapacit sociálních služeb

Příklady aktivit a projektů:

- **Rozšíření pečovatelské služby na celé území mikroregionu (PZ20)**
- rozšíření kapacit denního stacionáře pro osoby se zdravotním postižením - **Podpora seniorů a zdravotně postižených osob v domácím prostředí (PZ19)**

Opatření 2.2: Zavedení chybějících sociálních služeb v mikroregionu

Příklady aktivit a projektů:

- zavedení služby osobní asistence a zavedení sociálně aktivizačních služeb - **Podpora seniorů a zdravotně postižených osob v domácím prostředí (PZ19)**
- **Společné stáří a dětství na vsi – Lestkov (PZ17)**
- vznik a fungování týdenního stacionáře a odlehčovacích služeb (v regionu či v dojezdové vzdálenosti)
- zavedení (terénní) hospicové péče

Opatření 2.3: Rozvoj návazných služeb

Příklady aktivit a projektů:

- podpora setkávání seniorů a osob se zdravotním postižením

Specifický cíl 3: Zajistit optimální nabídku sociálních a návazných služeb pro podporu rodin s dětmi, mládeže a osob ohrožených sociálním vyloučením

Opatření 3.1: Doplnění chybějících sociálních a návazných služeb pro podporu rodin s dětmi, mládeže a osob ohrožených sociálním vyloučením

Příklady aktivit a projektů:

- vznik a fungování nízkoprahového centra (v regionu či ve větších sídlech v jeho sousedství)
- zavedení dalších terénních služeb pro děti a mládež
- podpora mimoškolních aktivit pro děti ze sociálně slabých rodin

Opatření 3.2: Prevence užívání návykových látek

Příklady aktivit a projektů:

- preventivní programy pro školy
- zřízení kontaktního centra apod.

Opatření 3.3: Rozvoj poradenství

Příklady aktivit a projektů:

- dluhová problematika
- výchova, vzdělávání

Specifický cíl 4: Zajistit infrastrukturu a personální kapacity pro poskytování potřebných sociálních a návazných služeb a zvyšovat odbornost jejich pracovníků

Opatření 4.1: Zajištění infrastruktury a vybavení pro poskytování potřebných služeb

Příklady aktivit a projektů:

- zázemí pro jednotlivé služby (včetně pořízení automobilu)
 - **Společné stáří a dětství na vsi – Lestkov (PZ17)**
 - **Komunitní dům v Bezručicích (PZ18)**
 - **Podpora seniorů a zdravotně postižených osob v domácím prostředí (PZ19)**
 - **Dům tří věků – Kokašice (PZ22)**
- centra sociálních služeb
- komunitní centra apod.

Opatření 4.2: Zajištění dostupného bydlení pro seniory, osoby se zdravotním postižením, rodiny s dětmi a osoby ohrožené sociálním vyloučením

Příklady aktivit a projektů:

- **Společné stáří a dětství na vsi – Lestkov (PZ17)**
- **Komunitní dům v Bezručicích (PZ18)**
- **Zámek Slavice – klidné a pohodlné byty pro seniory (PZ30)**

Opatření 4.3: Zvyšování kvality sociálních a návazných služeb a podpora pečujících osob

Příklady aktivit a projektů:

- zvyšování odbornosti pracovníků sociálních a návazných služeb (vzdělávání, poradenství, supervize, výměna zkušeností, ...)
- podpora pečujících osob a rodin (poradenství, vzdělávání, výměna zkušeností, zviditelňování příkladů dobré praxe,...)
- rozvoj dobrovolnické činnosti (propojení zájmu dobrovolníků a potřeb poskytovatelů sociálních a návazných služeb)

Opatření 4.4: Iniace vzniku sociálních podniků, podpora jejich zakládání a rozvoje

Příklady aktivit a projektů:

- **Prodejna místních potravin a kavárna v Bezručicích (PZ16)** – viz též Maloobchod

Použité podklady

- *Databáze demografických údajů za obce ČR.* ČSÚ. Praha. 2013. [online]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm
- *Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2011.* ČSÚ. Praha. [online]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/home>
- *Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2001.* ČSÚ. Praha. 2003. [CDROM].
- *Podrobná věková struktura v obcích v roce 2006, 2010, 2013.* ČSÚ. 2014. [databáze].
- *Statistický lexikon obcí 2013.* ČSÚ. Praha. [online]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/publ/4116-13-n_2013
- *Srovnávací analýza sociálních služeb pro seniory v krajích ČR.* Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s. 2013.
- *Struktura nezaměstnanosti ve vybraných obcích.* Úřad práce. 2014. [databáze].

Přílohy

- Tabulka P1: Vývoj počtu obyvatel (stav k 31.12.)
 - Tabulka P2: Sídlní struktura v MR Konstantinolázeňsko
 - Tabulka P3: Obyvatelstvo Mikroregionu podle věku a pohlaví
 - Tabulka P4: Obyvatelstvo podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011
 - Tabulka P5: Struktura nezaměstnanosti v obcích Mikroregionu
 - Tabulka P6: Příspěvky poskytovatelům sociálních a návazných služeb na území Mikroregionu (v Kč)
-
- Mapa 1: Vývoj počtu obyvatel v obcích, 2001-2011
 - Mapa 2: Osídlení
 - Mapa 3: Vývoj počtů obyvatel 65 a více let a využití pečovatelské služby